

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY SIEDLCE**

z dnia ..... 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Siedlce na rok 2017**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r., poz. 446, z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust.1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.) i art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r., poz. 224 z późn. zm.), Rada Gminy Siedlce uchwała co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Siedlce na rok 2017, którego treść stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlce.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Elżbieta Łęczycka

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE SIEDLCE NA ROK 2017

WPROWADZENIE

Podstawą prawną konstrukcji Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Siedlce, zwanej dalej także „gminą”, na rok 2017, zwanym dalej także „Programem” są: Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku.

Program niniejszy jest spójny z Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016 i jest kontynuacją działań z lat poprzednich.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu oraz przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań prowadzona jest w ramach gminnego programu. Profilaktyka uzależnień to ogół działań zmierzających do zapobiegania, opóźniania lub redukcji używania substancji psychoaktywnych i/lub związanych z tym negatywnych skutków. Dlatego też realizowany jest jeden wspólny program dla problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Na szkody związane z alkoholem narażony jest każdy mieszkaniec gminy, niezależnie od tego, czy jest osobą pijącą, czy też nie. Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie z tego tytułu ponosi społeczeństwo i budżet państwa. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, między innymi: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i ich rozwiązywania powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji samorządowej. Nadając właściwą rangę rozwiązywaniu problemów alkoholowych zmniejszamy szerokie spektrum szkód zdrowotnych, społecznych, a także koszty ekonomiczne, jakie powoduje nadużywanie alkoholu zarówno w środowisku rodzinnym jak i społecznym. Istotą działań związanych ze zmniejszeniem problemów alkoholowych jest poprawa jakości życia wszystkich mieszkańców naszej gminy, nie tylko rodzin i osób z problemem alkoholowym.

I. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I INNYCH ZAGROZEŃ SPOŁECZNYCH W GMINIE SIEDLCE

W niniejszym programie diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych oparta została na danych uzyskanych z instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, wynikach wcześniejszych badań prowadzonych na terenie gminy wśród młodzieży oraz wynikach Diagnozy lokalnych problemów społecznych oraz zasobów w strefie profilaktyki w gminie Siedlce z 2014 roku a także ogólnopolskich danych statystycznych.

Diagnoza problemów związanych z alkoholem polega między innymi na: przedstawieniu danych dotyczących dostępności alkoholu na terenie gminy, spożywania alkoholu przez młodzież i dorosłych, szkód zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu, zaburzeń życia rodzinnego, w tym zjawiska przemocy w rodzinie.

Specyfika naszej gminy polega na tym, że gmina Siedlce jest położona wokół granic administracyjnych miasta Siedlce i stanowi jego zaplecze. Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie rodzin, między innymi w zakresie możliwości zatrudnienia, ale z drugiej strony zwiększa anonimowość. To z kolei, ułatwia dostępność do środków psychoaktywnych, podnosząc czynniki ryzyka zachowań aspołecznych, a także

utrudnia przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów związanych z alkoholem, np. w zakresie korzystania z pomocy organizacji i instytucji, które nie prowadzą statystyk w podziale na poszczególne gminy.

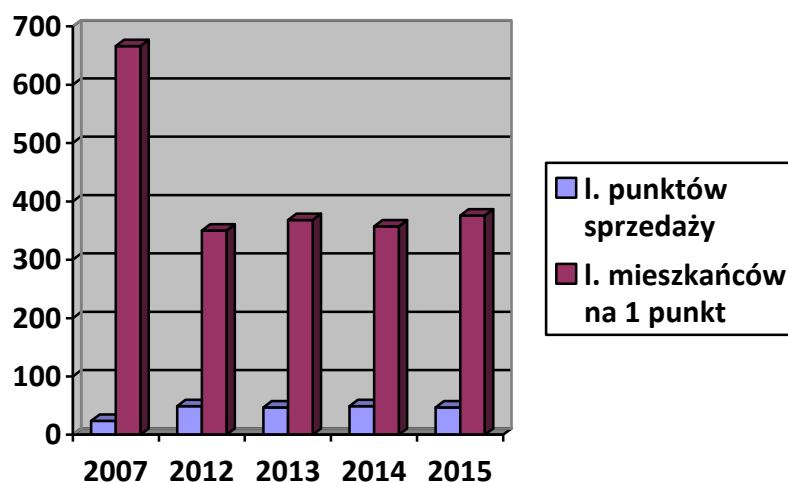
1. Dostępność alkoholu na terenie gminy

Alkohol jest specyficznym, odmiennym od innych produktów towarem. Wymaga specjalnych regulacji prawno-administracyjnych oraz finansowych, umożliwiających wyższy stopień kontroli niż ta, która obowiązuje w systemie wolnorynkowym wobec innych produktów. Według wszelkich badań ograniczenie dostępności alkoholu jest czynnikiem zmniejszającym szkody związane z jego używaniem.

Gmina Siedlce liczy ponad 17 tysięcy mieszkańców, zamieszkujących w 35 sołectwach. Zebrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych na terenie Gminy Siedlce wskazują, iż w latach 2012-2015 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W 2015 r. roku nie podjęto decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W gminie funkcjonują 4 stacje benzynowe posiadające zezwolenie na sprzedaż alkoholu. Nie są dostępne jeszcze pełne dane za 2016 rok, dlatego analizowane są lata wcześniejsze.

L.p		ROK			
		2012	2013	2014	2015
1	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych łącznie, w tym:	49	47	49	47
a	do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	41	39	40	41
b	do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale)	8	8	9	6
2	l. mieszkańców	17 135	17 308	17 512	17 695
3	l. mieszkańców na 1 punkt	350	368	357	376

Liczba miejsc sprzedaży napojów alkoholowych w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Siedlce

WYKRES (na podstawie sprawozdań rocznych PARPA G-1). Liczba miejsc sprzedaży napojów alkoholowych w stosunku do liczby mieszkańców w poszczególnych latach..

W 2007 roku na 1 punkt przypadało 666 mieszkańców, a w 2015 roku - 376 mieszkańców na jeden punkt sprzedaży, co wskazuje na wzrost dostępności napojów alkoholowych.

Biorąc pod uwagę również fakt powstania na terenie miasta, w tym na jego obrzeżach dużych sklepów/ hipermarketów oferujących alkohol oraz znaczny wzrost liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy w okresie ostatnich ośmiu lat, należy stwierdzić, że w naszym środowisku wzrasta dostępność alkoholu dla mieszkańców gminy. Ponadto w ostatnich kilku latach w gminie zwiększony został limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych, który Uchwałą Nr VIII/32/2015 Rady Gminy Siedlce z dnia 26 marca 2015r. ustalony jest na poziomie 47 punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), w tym 12 w miejscu sprzedaży (obecnie wydanych jest 6 zezwoleń) i 35 poza miejscem sprzedaży (wykorzystany jest limit zezwoleń).

Z diagnozy problemów lokalnych z 2014 roku wynika, że udział nastolatków podejmujących próby zakupu poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych jest wyższy w grupie młodzieży starszej. Wskaźnik ten jest w najmniejszym stopniu zróżnicowany w przypadku prób zakupu wina (0,7% młodszych uczniów i 3,0% starszych uczniów). Większa różnica miała miejsce w przypadku prób zakupu papierosów (7,7% młodszych uczniów i 12% starszych uczniów). Największa w przypadku prób zakupu piwa (5,6% młodszych uczniów i 13% starszych uczniów) i wódki (0,7% młodszych uczniów i 7% starszych uczniów).

Powyższe dane, uzupełnione wynikami badań przeprowadzonych wśród nauczycieli i mieszkańców, wskazują, że w ocenie respondentów poziom dostępności napojów alkoholowych dla młodzieży jest wysoki. Według 81% badanych nauczycieli uczniowie w środowisku mają dostęp do papierosów, zdaniem 40% mają dostęp do alkoholu. W ocenie ponad połowy badanej grupy mieszkańców młodzież ma dostęp do papierosów, a według 39,6% ma dostęp do alkoholu. O dostępności alkoholu i papierosów świadczą wyniki badań w zakresie sięgania przez badaną młodzież po wymienione wyżej substancje psychoaktywne. Przeprowadzone badania wykazały, że 74,1% szóstoklasistów uważa, że ich koledzy palą papierosy (90,7% gimnazjalistów).

W całej w Polsce, jak też w naszym środowisku lokalnym, problemem są szkodliwe wzorce picia alkoholu przez dorosłych. Przy jednej okazji wypijamy duże ilości alkoholu i częściej sięgamy po napoje wysokoprocentowe. Polska zajmuje 18 miejsce w Europie pod względem średniego spożycia alkoholu wśród dorosłych. Miejscem publicznym, w którym najczęściej pity jest alkohol w ocenie 61% badanych mieszkańców gminy jest sklep lub jego okolice; 45,5% wymieniło przystanek autobusowy; 12,8% inne miejsca, m. in. las, boisko, pole, puste działki; 9,9% uważa, że są to okolice świetlicy, remizy. Według niespełna 11% badanych w ich miejscowości nie zdarzają się sytuacje picia alkoholu w miejscach publicznych.

2. Zachowania ryzykowne młodzieży

W niniejszej diagnozie sytuacji w gminie Siedlce powołujemy się na dane uzyskane z badań przeprowadzonych w ubiegłych latach, a w szczególności na badania z 2014 roku.

1) Palenie papierosów

W Polsce można zaobserwować zjawisko narastającego z wiekiem problemu sięgania przez młodzież po papierosy. Problem ten uwidocznił się również wśród uczniów szkół w gminie Siedlce, w których przeprowadzono badania w ramach lokalnej diagnozy. Na terenie gminy 79% uczniów klas VI szkół podstawowych zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów, natomiast wśród gimnazjalistów z klas II, czyli po upływie dwóch lat życia, odsetek ten wynosi 53%.

W grupie badanych uczniów szkół podstawowych 21% z nich sięgało już w swoim życiu po papierosa. Papierosy pali ponad dwa razy więcej, bo 47% gimnazjalistów. Uczniom zdarza się sięgać po papierosy na terenie szkoły, podczas biwaków oraz na wycieczkach. Potwierdziło to ponad 60% badanych nauczycieli. W ciągu 30 dni przed przeprowadzeniem niniejszych badań palenie papierosów zadeklarowało 3,5% szóstoklasistów oraz aż 21% gimnazjalistów. Powyższe wyniki wskazują na bardzo szybki wzrost nasilenia problemowych zachowań młodzieży wraz z wiekiem, co uwidacznia się również

w innych problemowych zachowaniach objętych niniejszym badaniem. Odnosząc uzyskane wyniki do badań ESPAD można stwierdzić, że w porównaniu z wynikami ogólnopolskimi w naszej gminie o 10% mniej młodzieży paliło papierosy. Wyniki naszych badań wskazują, że paliło papierosy 47%, a zgodnie z badaniami ESPAD 57,2% ankietowanych.

2) Picie napojów alkoholowych

Napoje alkoholowe są w Polsce najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Zbliżona sytuacja ma miejsce wśród dorosłej części społeczeństwa. W gminie Siedlce próby picia alkoholu, według naszych badań, podjęło 66% ankietowanych gimnazjalistów (ESPAD – 87,3%). W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem alkohol piło 46,4% (ESPAD – 78,3%), a w ciągu 30 ostatnich dni około 29,3% uczniów z badanej grupy (ESPAD – 57,6%). W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniami piwo spożywało 30% gimnazjalistów (ESPAD – 57,4%), wódkę około 20,7% (ESPAD – 40,7%), a wino – 8% (ESPAD – 26%). Wśród szóstoklasistów na 30 dni przed badaniem jakiegokolwiek napój alkoholowy spożywało 3,5% respondentów (według międzynarodowych badań HBSC przeprowadzonych wśród 13-latków - 27,0%). Pomimo niższych wskaźników na terenie gminy, w stosunku do danych pochodzących z terenu całego kraju, problem, podobnie jak w przypadku papierosów, jawi się jako bardzo poważny. Szczególnie w kontekście wzrostu tego problemu wraz z wiekiem młodzieży. Przeprowadzone badania pokazują bowiem jednoznacznie, że liczba sięgających po alkohol uczniów gimnazjum jest przeszło dwukrotnie większa niż uczniów szkół podstawowych (66% PG oraz 29% SP). Niepokojąco wzrasta odsetek młodzieży, która sięga po wysokoprocentowy alkohol. O sytuacji, kiedy uczeń szkoły upił się alkoholem słyszało 26,3% z badanej grupy nauczycieli, natomiast że uczennica – 7,4%. Spośród badanych gimnazjalistów 23% deklaruje, że ma za sobą doświadczenie upicia się (według ESPAD – 48,6%). Swoją stan jako „lekkowstawiony” określiło – 13,5% (według ESPAD – 28,3%).

Badani mieszkańcy naszej gminy znają również sytuacje, w której małeletni mieszkaniec pił alkohol (58,4% respondentów); aż 42,5%, wie, że małeletni upił się. Rówieśnicy sięgają po alkohol zdaniem 49,3% młodszych i 86,4% starszych uczniów

3) Korzystanie z komputera i Internetu

Niepokojące są wyniki badań dotyczące gry na komputerze, korzystania z Internetu i telefonu komórkowego oraz gier hazardowych. Problemowym zachowaniem około 60% młodzieży w Gminie jest codzienne lub mające miejsce kilka razy w tygodniu granie w gry komputerowe, natomiast u prawie 90% uczniów korzystanie z Internetu.

Ponad połowa ankietowanej młodzieży korzysta z innych komunikatorów. Problem ten znalazł potwierdzenie w badaniach nauczycieli. Wyżej wymienione dane wskazują na zagrożenie uzależnieniem dużej grupy młodzieży od komputera i telefonu komórkowego. Innym ryzykownym zachowaniem młodzieży prowadzącym do uzależnienia są gry hazardowe na automatach. Takie zachowania ujawniło około 10% badanych, pomimo ograniczonej w gminie dostępności do tego typu gier.

4) Używanie środków psychoaktywnych

Z przeprowadzonych analiz wynika, że pierwsze próby sięgania po substancje psychoaktywne badana młodzież podejmuje przed 15 rokiem życia (najczęściej w wieku 12 – 14 lat).

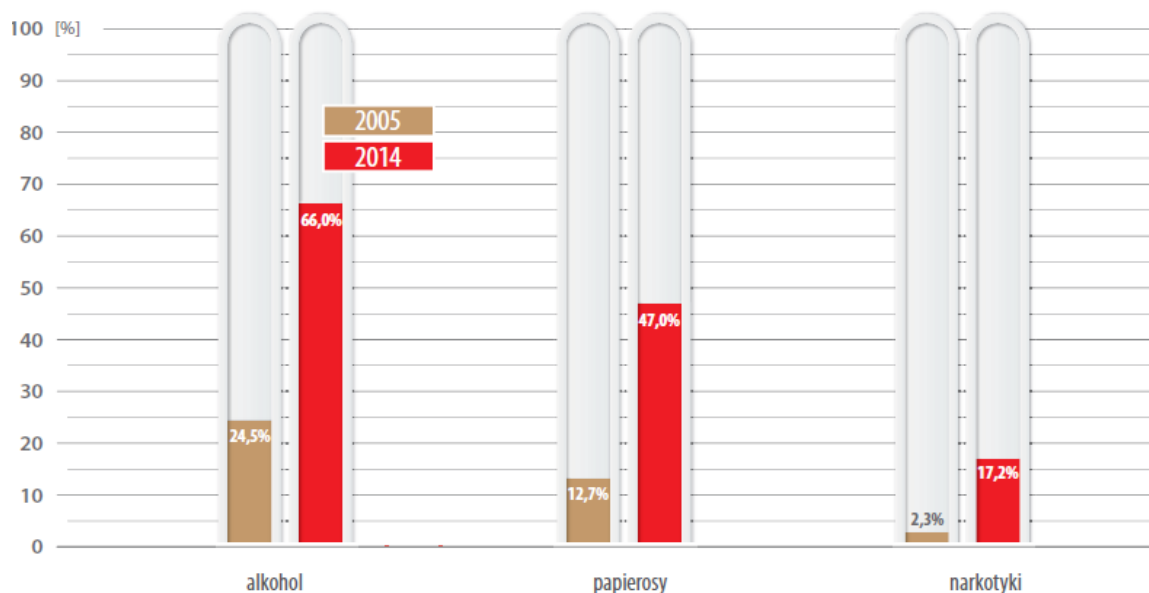
Spośród innych używek badana młodzież gimnazjalna najczęściej sięga po leki uspokajające lub nasenne – 17,2% (według ESPAD – 15,5%), po marihuanę lub haszysz – 12,2% (ESPAD – 24,2%), po dopalacze – 7,2% (ESPAD – 10,5%). Do spożywania alkoholu razem z marihuaną przyznaje się 6,5% ankietowanych. Zażywanie środków odurzających przez młodzież znajduje potwierdzenie w badaniach dorosłych. 4,2% ankietowanych nauczycieli stwierdziło, że ich wychowankowie byli pod wpływem innych środków odurzających na terenie szkoły. 20,7% badanych dorosłych mieszkańców wie lub słyszało o sytuacji, w której małeletni odurzył się innymi środkami.

Najnowsze badania pokazały szybkie tempo narastania zachowań ryzykownych młodzieży, zarówno w aspekcie wieku życia jak i nasilenia zjawiska. Świadczy o tym prawie dwukrotny przyrost zachowań problemowych gimnazjalistów w stosunku do szóstoklasistów. Potwierdza to również analiza porównawcza z badaniami przeprowadzonymi w 2005 r. „Gimnazja w Gminie Siedlce bezpiecznym

środowiskiem dla młodzieży – profilaktyka uzależnień, przemocy rówieśniczej”. Według badań z 2005 r. alkohol piło 24,5% pytanym gimnazjalistów, papierosy paliło 12,7%, kontakt z narkotykami ujawniło 2,3% ankietowanych. Analogiczne wskaźniki w 2014 r. to: 66%, 47%, 17,2%.

Problem dotyczy też rodzaju alkoholu, po który sięga młodzież. Co piąty badany w 2014 r. gimnazjalista pije tak silny napój alkoholowy jakim jest wódka.

Sięgnięcie po używki przez gimnazjalistów w roku 2005 i w roku 2014

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów społecznych oraz zasobów w strefie profilaktyki w gminie Siedlce.

Biorąc pod uwagę zakres, zasięg i nasilenie zachowań ryzykownych badanej grupy młodzieży z gminy Siedlce można przypuszczać, iż oddziaływania profilaktyczne i wychowawcze dorosłych są niewystarczające i mało skuteczne.

3. Szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu

Przyjmując, że w Europie ok. 5% dorosłych mężczyzn i 1% dorosłych kobiet uzależnia się od alkoholu, liczbę osób uzależnionych w Polsce można oszacować na ok. 700-900 tys.

Uzależnienie jest zaburzeniem biopsychospołecznym. Przyczynia się do rozwoju szeregu poważnych chorób. Są to m.in. stłuszczenie, zapalenie wątroby, marskość wątroby, alkoholowe zespoły psychoorganiczne, zapalenie trzustki, przewlekłe psychozy alkoholowe, czy napady drgawkowe abstynencyjne.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób

Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Okolo 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Okolo 530 osób: dorosłych i dzieci
---	--	---	------------------------------------	--------------------------------------	------------------------------------

Źródło: www.parpa.pl

Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Zagrożenia dla zdrowia światowego. Śmiertelność i obciążenie chorobami powodowane wybranymi najpoważniejszymi zagrożeniami” (wydanie z 2009 roku) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem. Dane Światowej Organizacji Zdrowia wskazują, że konsumpcja alkoholu w regionie europejskim jest najwyższa w porównaniu z innymi regionami świata i wynosi 11 litrów czystego alkoholu w przeliczeniu na jednego dorosłego mieszkańca. Na całym świecie alkohol jest przyczyną 3,8% zgonów w ciągu roku (2,3 mln osób). Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec alkoholu i problemów z nim związanych.

Ze względu na specyficzne położenie gminy Siedlce brakuje pełnych danych w odniesieniu do naszej gminy. Zauważyć jednakże należy, że obszar szkód zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu, nie jest priorytetem działań niniejszego programu. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlcach informował, że w 2015 r. 4 osoby z terenu gminy Siedlce skorzystało z porad lekarskich i psychologicznych w Poradni Leczenia Uzależnień. Z kolei na Pododdziale Detoksykacji leczonych było 271 osób, w tym 23 z terenu gminy, co stanowi 8,5%.

Z powyższych danych wynika, że istnieje tendencja spadkowa w porównaniu z poprzednimi latami. Z danych Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Dotkniętych Chorobą Alkoholową, Narkomanią i Hazardem „Szansa” wynika, że z punktu konsultacyjno-terapeutycznego skorzystało 17 osób z gminy Siedlce. Natomiast z usług Poradni Uzależnień i Zdrowia Psychicznego Centrum wynika, że 54 osoby skorzystały z pomocy terapeutycznej.

4. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawiska przemocy w rodzinie

Uzależnienie powoduje dezorganizację życia społecznego osób nim dotkniętych i ich rodzin. Istnieje wysoka zależność między uzależnieniem od alkoholu a bezrobociem, niższym statusem socjoekonomicznym, wypadkami i przemocą interpersonalną.

Na pytanie: „Czy w miejscowości są rodziny, w których nadużywanie alkoholu jest przyczyną pogorszenia warunków życia”, ponad 70% badanych odpowiedziało twierdząco.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach zarejestrowanych było 863 bezrobotnych mieszkańców Gminy Siedlce, natomiast rok później, tj. na dzień 31 grudnia 2013 – 889 osób, 2014 roku - 703 osoby, natomiast na koniec roku 2015 - 600 osób.

W Polsce w rodzinach z problemem alkoholowym, w których co najmniej jedna osoba pije w sposób szkodliwy dla niej i dla członków tej rodziny, żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci, 2,5 mln osób nadużywających alkoholu oraz 700-900 tys. osób uzależnionych. Opierając się na powyższych danych, można przypuszczać, że w rodzinach z problemem alkoholowym żyje ok. 10% mieszkańców gminy, tj. ok. 1 700 osób.

Z pomocy psychologicznej w Punkcie Konsultacyjnym działającym w Urzędzie Gminy Siedlce w 2012 roku skorzystało 30 osób, w 2013 r.- 37 osób, w tym 20 osób z powodu alkoholizmu w rodzinie, a 6 osób z powodu alkoholizmu i przemocy, w 2014 r.- 51 osób. W 2015 roku z pomocy psychologicznej w punkcie Konsultacyjnym skorzystało 30 osób. Większość osób korzystających z pomocy psychologicznej zgłosiła się z powodu uzależnienia od alkoholu – własnego lub członka rodziny. Z monitorowania przebiegu trzeźwości korzystały 3 osoby, które podjęły terapię uzależnienia w Poradni Uzależnień.

Wśród najważniejszych konsekwencji życia w rodzinie z problemem alkoholowym wyróżnia się szkody: fizyczne, psychosomatyczne, psychologiczne, emocjonalne i psychospołeczne. Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z niższym statusem

socjoekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Dodatkowo członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą ryzyka, która jest szczególnie narażona na przemoc. Trzeba jednak pamiętać, że przemoc może mieć miejsce zarówno w rodzinach, w których występują takie zjawiska, jak: uzależnienie, bezrobocie itp., jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów.

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Siedlce jest realizowana procedura Niebieskiej Karty. Wszczęcie procedury Niebieskiej Karty następuje przez wypełnienie formularza Niebieskiej Karty w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny. W 2012 r. policja sporządziła zgodnie z procedurą - 43 Niebieskie Karty w 39 rodzinach (w tym w 35 rodzinach z problemem alkoholowym), w których wychowuje się 40 dzieci. Procedurę zakończono tylko w 2 przypadkach. W 2013 r. kontynuowano działania w pozostałych 41 przypadkach i sporządzono 37 kolejnych Kart (w 29 rodzinach jest problem alkoholowy). W 2014 r. kontynuowano 27 postępowań, sporządzono 52 nowe Karty. Natomiast w 2015 r. kontynuowano 42 postępowania z poprzednich okresów i sporządzono 41 nowych Kart. Procedurę zakończono w 46 przypadkach.

W gminie powołanych zostało 41 Grup Roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Komenda Miejska Policji w Siedlcach poinformowała, że na terenie gminy Siedlce w 2015 roku dokonano 213 przestępstw (w 2012 r. było to 226, w 2013- 291, w 2014- 205). W 2015 roku w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych KMP w Siedlcach zatrzymano 67 osób zamieszkałych na terenie gminy, z czego 10 osób do wytrzeźwienia (co stanowi 6,7%).

Z danych Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach wynika, że przeprowadzone działania prewencyjno-kontrolne takie jak: „Prędkość”, „Trzeźwość”, „Alkohol i narkotyki”, „Niechronieni uczestnicy ruchu” oraz „Trzeźwy poranek” dały rezultat w postaci zmniejszenia ilości nietrzeźwych kierowców.

5. Zasoby lokalne umożliwiające prowadzenie profilaktyki

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach
- Zespoły Oświatowe
- Komenda Miejska Policji
- Poradnie Leczenia Uzależnień w Siedlcach
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Grupy AA i AL - ANON działające w Siedlcach
- Sądy, kuratorzy sądowi
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (między innymi: - Powrót z U, Stowarzyszenie Szansa, Caritas)

II. OBSZARY PROBLEMOWE

Na podstawie zgromadzonych danych lokalnych, badań ogólnopolskich, danych statystycznych, a także wiedzy i doświadczeń zdobytych w latach poprzednich można zdiagnozować niżej wymienione obszary problemowe.

1. Duża dostępność alkoholu dla mieszkańców gminy

Analiza problemu:

- dostępność alkoholu można badać co najmniej w dwóch wymiarach: dostępność ekonomiczna (na zakup jakiej ilości alkoholu pozwalają dochody), dostępność fizyczna (liczba punktów sprzedaży lub czas ich otwarcia). W ostatnich latach wzrasta zarówno dostępność fizyczna jak i ekonomiczna;
- rosnąca liczba punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy;

- powstanie na terenie miasta, w tym na jego obrzeżach dużych sklepów/ hipermarketów oferujących napoje alkoholowe, często w niższych cenach;
- zwiększenie limitów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy;
- w opinii nauczycieli i mieszkańców młodzież ma łatwy dostęp do napojów alkoholowych (głównymi źródłami dostępu są: dorośli, starsi koledzy, nielegalne punkty sprzedaży).

2. Szybkie tempo narastania zachowań ryzykownych młodzieży

Analiza problemu:

- wraz z wiekiem wzrasta grupa młodzieży sięgającej po środki psychoaktywne;
- dwukrotny przyrost zachowań problemowych gimnazjalistów w stosunku do szóstoklasistów;
- znaczne przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie;
- znacząca liczba uczniów należąca do grona konsumentów alkoholu i papierosów;
- duża grupa uczniów wychowana w rodzinach z problemem alkoholowym, a tym samym stanowiąca grupę ryzyka;
- zwiększony kontakt młodzieży z narkotykami i dopalaczami;
- wzrastające zagrożenie uzależnieniem od komputera, Internetu, gier hazardowych.

3. Nadużywanie napojów alkoholowych przez osoby dorosłe

Analiza problemu:

- znaczna grupa mieszkańców gminy spożywająca alkohol w sposób szkodliwy;
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych;
- zwiększone zagrożenie występowania przemocy domowej wśród rodzin z problemem alkoholowym;
- przypadki zatrzymania osób będących pod wpływem alkoholu

4. Ograniczony dostęp do pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin

Analiza problemu:

- mieszkańcy gminy w większości korzystają z pomocy w mieście Siedlce,
- na terenie gminy nie działają grupy AA,

III. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Ograniczenie rozmiarów problemów wynikających z nadużywania alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych.

Cele szczegółowe:

1. Ograniczanie rozmiarów zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych nadużywaniem alkoholu.
2. Ograniczenie zjawiska picia alkoholu oraz używania narkotyków przez dzieci i młodzież.
3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.
4. Ograniczanie dostępności alkoholu ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

ZADANIA PROGRAMU

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Ograniczanie rozmiarów zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych nadużywaniem alkoholu						
PLANOWANE DZIAŁANIA	1.1	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego (w tym wynagrodzenia: psychologa i prawnika)	WSKAŹNIKI	- l. osób korzystających	BUDŻET (zł)	19 000
	1.2	Prowadzenie działań zmierzających do zmotywowania osób nadużywających alkoholu do ograniczenia jego spożycia lub podjęcia leczenia odwykowego (w tym: opinie sądowo-psychiatryczne, wnioski do sądu)		- l. posiedzeń, - l. wniosków o wszczęcie postępowania, - l. osób skierowanych na badania, - l. uzyskanych opinii, - l. wniosków skierowanych do sądu		4 000
	1.3	Działalność na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – finansowanie uczestnictwa		- l. skierowań - l. uczestników Centrum Integracji Społecznej		20 000
	1.4	Podnoszenie kompetencji w zakresie profilaktyki poprzez finansowanie i dofinansowanie szkoleń osób zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie		- l. szkoleń - l. odbiorców		5 000
	1.5	Edukacja społeczna (w tym zakup i udostępnianie książek, broszur, materiałów edukacyjnych, kalendarzy)		- l. zakupionych materiałów		4 500
	1.6	Udział członków Komisji w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i/lub grup roboczych		- l. posiedzeń		Zgodnie z zasadami wynagradzania GKRPA
	1.7	Opracowanie projektu programu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Siedlce na 2017 rok		- opracowany projekt		Zgodnie z zasadami wynagradzania GKRPA
	CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Ograniczenie zjawiska picia alkoholu oraz używania narkotyków przez dzieci i młodzież					
PLANOWANE DZIAŁANIA	2.1	Wdrażanie programów edukacyjnych adresowanych do rodziców i wychowawców, zwiększających ich kompetencje wychowawcze, między innymi w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży (w tym warsztaty umiejętności wychowawczych)	WSKAŹNIKI	- l. uczestników - l. godzin	BUDŻET (zł)	4 500
	2.2	Dofinansowanie prowadzenia zajęć w ramach programów profilaktycznych		- l. uczestników, - l. godzin zajęć		11 000

		oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego (w tym Bezpieczne wakacje lub ferie)		- l. form zajęć		
	2.3	Wspieranie działań profilaktyczno – edukacyjnych w zakresie nauki umiejętności życiowych dzieci i młodzieży (np. zajęcia z psychologiem, pedagogiem).		- l. działań		12 000
	2.4	Upowszechnianie i wdrażanie rekomendowanych programów profilaktycznych opartych na skutecznych strategiach oddziaływań		- l. programów		4 000
CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów uzależnień						
PLANOWANE DZIAŁANIA	3.1	Pomoc terapeutyczno-rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i ich rodzin.	WSKAŹNIKI	- l. uczestników	BUDŻET (zł)	6 000
	3.2	Dofinansowanie zajęć profilaktycznych - sportowych, sportowo-rekreacyjnych, kolonii dla dzieci i młodzieży		- l. uczestników		50 000
	3.3	Dofinansowanie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych.		- l. uczestników - l. świetlic - l. godzin zajęć		49 000
CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Ograniczanie dostępności alkoholu ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży						
PLANOWANE DZIAŁANIA	4.1	Wydawanie postanowień o zgodności lokalizacji miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	WSKAŹNIKI	- l. postanowień	BUDŻET (zł)	Zgodnie z zasadami wynagradzania Komisji
	4.2	Współpraca z KMP Siedlice w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi		- l. podjętych działań		Zgodnie z zasadami wynagradzania Komisji

Na koszty związane z obsługą administracyjno-biurową Komisji oraz realizacją zadań programu przeznaczono kwotę – 2 000 zł.

Na wynagrodzenia członków GKRPA za udział w pracach Komisji zaplanowano kwotę 27 000 zł.

Zadanie: Dofinansowanie prowadzenia zajęć w ramach programów profilaktycznych oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego (w tym Bezpieczne wakacje lub ferie) – finansowane będzie ze środków z zakresu zapobiegania narkomanii.

Przewiduje się również podejmowanie działań wynikających z potrzeb, które nie były rozpoznane w trakcie budowy Programu oraz pozostawia możliwość dokonywania przesunięć środków na realizację poszczególnych zadań w ramach posiadanych środków.

Łączna kwota realizacji Programu wyniesie 218 000 zł.

Źródło pozyskiwania wskaźników stanowiąc będą sprawozdania, dokumentacja prowadzonych działań.

Realizatorami programu będą w szczególności: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe oraz pozostałe instytucje wymienione w zasobach lokalnych umożliwiających prowadzenie profilaktyki.

W realizacji programu mogą uczestniczyć osoby fizyczne i prawne, podmioty o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz

jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zadań objętych programem. Gmina może wspierać działanie tych podmiotów lub powierzać im realizację zadań Programu. Przewiduje się zlecenie zadań organizacjom pozarządowym w ramach programu współpracy z organizacjami, w tym: dofinansowanie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży - sportowych, sportowo-rekreacyjnych, kolonii, w świetlicach środowiskowych, pomoc terapeutyczno-rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Podmioty realizujące zadania Programu mają obowiązek informowania o źródle finansowania/dofinansowania działania w następującym brzmieniu: „DZIAŁANIE FINANSOWANE/DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PROGRAMU PROFILAKTYKI, ROZWIĄZYWANIA PROGRAMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2017” - stosownie do charakteru realizowanego zadania, poprzez widoczną informację pisemną w miejscu jego realizacji, kierowaną do odbiorców.

Ponadto podmioty mają obowiązek składania sprawozdania merytorycznego i finansowego z przeprowadzonych działań.

IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków własnych gminy pozyskanych w 2017 roku z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Planowana kwota na 2017 rok wynosi 218 000 zł.

V. ZASADY PRACY I WYNAGRADZANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej także „Komisją” powoływana jest przez Wójta Gminy Siedlce i działa w oparciu o Regulamin Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach.
2. Obsługę organizacyjno-administracyjną Komisji prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Posiedzenia Komisji odbywają się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej co najmniej 24 razy w roku, przy obecności minimum 50% plus jeden składu komisji.
4. Między posiedzeniami plenarnymi członkowie Komisji pracują w trzech zespołach:
  - a) zespół do spraw pomiarów i kontroli, do zadań którego należą: oględziny i pomiar miejsc usytuowania punktów sprzedaży alkoholu, kontrola prawidłowości korzystania z zezwoleń,
  - b) zespół do spraw profilaktyki, zajmujący się koordynacją realizacji działań profilaktycznych, przygotowaniem projektu Programu na następny rok, opracowaniem diagnozy, rozpowszechnianiem materiałów informacyjnych o działalności Komisji, inicjowaniem zakupu książek, czasopism, itp.
  - c) zespół do spraw motywowania do leczenia i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, do zadań którego należą: rozmowy z osobami uzależnionymi oraz członkami ich rodzin, przygotowywanie dokumentacji w celu wydania opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia, przygotowywanie wniosków do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego, udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego lub grup roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy.
5. Na posiedzeniach plenarnych Komisji dokonuje się między innymi analizy pracy w poszczególnych zespołach, podejmuje się postanowienia o zaopiniowaniu lokalizacji miejsc i punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz o kierowaniu wniosków do właściwych instytucji w sprawach realizacji programu profilaktyki.
6. Poszczególne zespoły dokumentują swoją pracę w formie protokołów z przeprowadzonych działań, przy czym udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy dokumentowany jest listą obecności członka Komisji, potwierdzoną przez przewodniczącego lub zastępcę przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

7. Członkowie Komisji wynagradzani są na podstawie umowy zlecenia, zawieranej do 31 grudnia danego roku kalendarzowego. Członkowi Komisji przysługuje wynagrodzenie za:
  - a) udział w posiedzeniu plenarnym Komisji, zwoływanym przez przewodniczącego w wysokości 230 zł brutto dla przewodniczącego oraz 170 zł brutto dla członka,
  - b) prowadzenie rozmów motywujących do leczenia z osobami uzależnionymi i ich rodzinami - w wysokości 40 zł brutto za osobę, dla każdego członka zespołu,
  - c) oględziny i pomiar miejsc usytuowania punktów sprzedaży alkoholu, kontrolę prawidłowości korzystania z zezwoleń - w wysokości 40zł brutto za punkt dla każdego członka zespołu,
  - d) koordynację realizacji działań profilaktycznych, przygotowywanie projektu Programu na następny rok, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych o działalności Komisji, inicjowaniem zakupu książek, czasopism, itp., w wysokości 40 zł brutto za posiedzenie, dla każdego członka zespołu.
  - e) udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy oraz dyżury informacyjne w wysokości 40 zł brutto za posiedzenie, dla każdego członka Komisji.
8. Wynagrodzenie wypłacane jest z dołu, na podstawie złożonych list obecności. Osoby nie uczestniczące w pracach Komisji nie otrzymują wynagrodzenia.
9. W sytuacji niemożliwości skorzystania z pojazdu służbowego, członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów przejazdu po przedstawieniu rachunku. Środek transportu określa Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.